

**CENTENARUL EPISCOPIEI HOTINULUI.
VISARION PUIU – EPISCOPI AL HOTINULUI (1923–1935).
CÂTEVA CONSIDERAȚII PRIVIND ALEGEREA,
INVESTIREA ȘI ÎNSCĂUNAREA SA.**

Aurel Florin ȚUSCANU

doctor în istorie și filosofie

Arhiepiscopia Romanului și Bacăului

ORCID: 0009-0003-5932-6435

CZU: 271.2-725(498.7)(091)

DOI: <https://doi.org/10.59295/lrr2023.25>

Summary:

One hundred year anniversary of the founding of Hotin Archbishopric . Visarion Puiu – bishop of Hotin (1923-1935). Considerations upon his election, appointing and enthronement

Immediately following the Great Union of December 1st 1918, the clergy of the Orthodox Church of Bessarabia expressed, by way of a few Church conferences held in Chișinău, their wish to enter the jurisdiction of the Holy Synod of Bucharest. During those conferences, a resolution was made to reestablish old dioceses, among which the Bishopric of Hotin and the Bishopric of Ismail – Cetatea Albă.

It was so that on March 10th 1923, by Law 920/1923, those two Dioceses were reinstated on Bessarabian territory as follows: the Diocese of Hotin, with its Bishop seated at Bălți, and the Diocese of Cetatea Albă, with its Bishop seated at Ismail. On March 16th/29th 1923, the Extraordinary Diocesan Council, assembled at Chișinău in order to decide upon the appointees for the two Bishoprics, endorsed by unanimous consent Bishop Visarion Puiu of Argeș as Bishop of Hotin. His official appointment was decided by unanimous vote on March 17th 1923 by the Holy Synod of the Romanian Orthodox Church, and was further endorsed and acknowledged by the King, through the High Royal Decree 1410 of March 30th 1923.

The official ceremony of the Bishop`s appointment was held on March 18th/31st 1923 at the Royal Palace in Bucharest, whereupon His Majesty King Ferdinand handed him the Archpastor staff. Church tradition had it that after the election and appointment of a new diocesan Hierarchy, he was to be presented to the clergy and the lay people of his Diocese and enthroned by the Metropolitan of that area, who would thereby hand him the episcopal ensigns and the appointment Deed.

The enthronement of Bishop Visarion at Bălți was scheduled for April 23rd/ May 6th 1923, but due to unfavourable circumstances was instead held on May 13th 1923. At the enthronement ceremony, two Metropolitan acknowledgement Deeds were read, not just one as usual; the first was issued by Archbishop Gurie Grosu of Chișinău, who officiated the ceremony, and a second one issued by Metropolitan Pimen Georgescu of Moldavia. The dispute regarding the canonical jurisdiction under

which the Diocese of Hotin would function would only be over two years later, when the newly established Diocese entered the jurisdiction of a third Metropolitan, that of Bucovina.

During the twelve years of his pastorship at Bălți, Bishop Visarion Puiu achieved many great doings worthy of remembrance. In the light of the eminent acts he left in history, let us honor him accordingly, placing him where he rightfully belongs - in the pantheon of the great Hierarchs and patriots born into the blessed land of Moldavia.

Key Words: *The Diocese of Hotin, Metropolitan Visarion Puiu, The Church of Bessarabia.*

Preliminarii

Idealul unității românilor de pretutindeni nu a încetat cu mărețul act de la 1 decembrie 1918. Era nevoie de unitate și consolidare nu doar politică, ci și pe plan spiritual, de integrare a spiritualității provinciilor românești în Biserica-mamă, cu respectarea tradițiilor locale. În acest context, la nivelul factorului politic superior s-a conștientizat că soluția acestor probleme poate fi găsită prin Biserică, astfel s-a venit cu ideea reînființării unor vechi eparhii din Basarabia.

Îndată după Marea Unire de la 1918, conducătorii Bisericii basarabene și-au exprimat dorința de a reveni sub jurisdicția Sf. Sinod de la București, prin mai multe congrese bisericești, organizate în vederea reînființării acestor vechi episcopii, respectiv Episcopia Hotinului¹ și cea de Ismail - Cetatea Albă.

Urmare a acestor demersuri și solicitări ale clerului basarabean, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a intervenit în anul 1922 pe lângă Ministerul Cultelor din România pentru a se îndeplini această doleanță firească, a „*fraților de același neam și credință*”, iar la 10 martie 1923, prin Legea nr. 920/1923, aprobată de Regele Ferdinand, publicată în Monitorul Oficial nr.

¹ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu. *BASARABIA – aspecte din istoria Bisericii și a neamului românesc*. Iași: Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, 1993, pp. 38-40 După crearea statului medieval moldovenesc la mijlocul secolului al XIV-lea și mai ales după înființarea Mitropoliei Moldovei și a recunoașterii acesteia de către Patriarhia Constantinopolului la 26 iulie 1401, jurisdicția ei se întindea peste bisericile și vetrele monahale din întreaga Moldovă. Pe lângă Mitropolia de la Suceava, Alexandru cel Bun a mai înființat două eparhii, una pentru „țara se sus” – Episcopia Rădăuților- și alta pentru „țara de jos” – Episcopia Romanului – context în care ținutul Hotinului aparținea de Episcopia de Rădăți. Istoria bisericească ne arată că în perioada 1767-1771 a activat în teritoriile din stânga Prutului o Episcopie a Hotinului, singurul ei arhiepiscop fiind învățatul episcop Amfilohie „*Hotiniul*”, călugărit la Mănăstirea Secu, cu studii la Kiev, reprezentant de seamă al iluminismului la români, poliglot, autor de manuale (*Aritmetica, Geografia*, tipărite la Iași în anul 1795). În anul 1771, în timpul războiului ruso-turc (1768-1774), când Țările române au fost ocupate de trupele rusești, această eparhie a Hotinului a fost desființată, iar parohiile ei au fost episcopului Dositei Herescu al Rădăuților. După Pacea din 1774 s-a revenit la situația politică anterioară, dar Episcopia Hotinului nu a mai fost reactivată, parohiile și bisericile ei revenind la Mitropolia Proilaviei, care-și avea reședința la Brăila. În acest context, episcopul cărturar Amfilohie al Hotinului se retrage la Schitul Zagavia, lângă Hârlău, unde a trecut la cele veșnice în jurul anului 1800.

266, au fost reînființate cele două eparhii în spațiul basarabean: Episcopia Hotinului cu reședința la Bălți și Episcopia Cetății Albe cu reședința la Ismail².

În lucrarea sa autobiografică intitulată „Însemnări din viața mea”, mitropolitul Visarion Puiu consemnează câteva detalii importante legate de modul în care a fost ales în martie 1923, de la Episcopia Argeșului la noua eparhie de la Hotin: „*Lipsit de nădejdea unei activități precum doream, am arătat președintelui Sf. Sinod, chiar după primul an de păstorire, că în asemenea condiții sterpe nu mai pot rămâne și sunt oricând gata a trece în altă Eparhie, cu speranțe de rodire pentru Biserică și credință, sau a mă retrage din episcopate. Dacă aș fi fost într-o țară subjucată aș fi îndurat cu resemnare orice lipsuri și necazuri pentru Hristos, dar în țara mea liberă și cu Biserica dominant, nesprijinirea eparhiilor de către conducerea central și lipsurile locale făceau munca mea fără rezultate reale și vremea pierdută în zadar. Asemenea circumstanțe nu puteam îngădui.*

Și prilejul plecării de la Argeș s-a ivit curând, în 1923, o dată cu înființarea celor două episcopii basarabene, la Hotin și Ismail. Tot acum, se vacantase și Episcopia Romanului prin retragerea episcopului Teodosie Atanasiu. Puteam să aleg între a merge la Roman, localitate de care mă legau atâtea clipe din trecutul vieții mele, sau la una din cele două eparhii din Basarabia”³.

În aceste împrejurări, parlamentarii celor patru județe ce alcătuiau pe atunci întinsa Eparhie a Romanului (județele Roman, Bacău, Putna și Tecuci), în frunte cu Nicu Săveanu, N. Chirculescu și cu preotul deputat de Focșani Victor Banu, au pregătit în taină transferul de la Argeș la Roman a episcopului Visarion, obținând sprijinul șefului politic Ionel Brătianu și al mitropolitului primat Miron Cristea.

Văzând că la Roman amestecul politic ar fi afectat activitatea sa pastorală, influența ministrului Alecu Constantinescu (șeful politic local), dar și

² Mitropolit Visarion Puiu. *Însemnări din viața mea*. Iași: Editura Doxologia, 2014, pp. 88-89. Vezi și: Dumitru Stavarache, Ion Negoiescu. Visarion Puiu și Basarabia. Legături anterioare numirii sale, în anul 1923, ca episcop al Hotinului. În: *Valori Perene, Buletinul „Asociației Visarion Puiu”*, anul IV, nr. 4, pp. 12-18; Pr. Cristinel Ștefan Tanasă. Rolul episcopului Visarion Puiu în organizarea Eparhiei Hotinului și orașului Bălți. În: *Valori Perene, Buletinul „Asociației Visarion Puiu”*, anul IV, nr. 4, p. 18-24; Idem, Episcopul Visarion Puiu, ctitor de mari opere sociale, bisericești și civile în Episcopia Hotinului. În: *Valori Perene, Buletinul „Asociației Visarion Puiu”*, anul VI, nr. 6, pp. 34-51.

³ Mitropolit Visarion Puiu. *Însemnări din viața mea*. Iași: Editura Doxologia, 2014pp. 88-89.

Pr. Ioan Lisnic. *Mitropolitul Visarion Puiu: viața și opera sa bisericească*. Chișinău: Editura Labirint, 2010, pp. 49-52; Pr. Dr. Petru Ciobanu. *Mitropolitul Visarion Puiu. File de monografie pastoral-istorică*. Alba Iulia: Editura Reîntregirea, 2010; Idem, *Misiunea Bisericii Ortodoxe Române în cadrul Episcopiei Hotinului (1923-1944)*. Cluj Napoca: Editura Renașterea, 2028; Pr. Dr. Cristinel Ștefan Tanasă. *Visarion Puiu. Biografia unui mitropolit* (Teza de doctorat). Iași: Editura Doxologia, 2017, pp. 51-73; Pr. Dr. Aurel Florin Țuscanu. Visarion Puiu – episcop al Hotinului (1923-1935). Alegerea, investirea și înscăunarea sa. În: *Valori Perene, Buletinul „Asociației Visarion Puiu”*, anul XI, nr. 9, pp. 12-18.

apatia clerului romașcan despre care aflase multe informații de la colegul și „nașul” său de călugărie, arhiereul vicar Ilarion Băcăoanul, cu care purta o permanentă corespondență, Visarion Puiu a luat următoarea decizie, după cum el însuși mărturisește: *„Având puține perspective pentru o activitate susținută în folosul Bisericii, am preferat alegerea făcută la Chișinău de clerul basarabean, de a trece la Episcopia Hotinului, stabilind, în înțelegere cu mitropolitul primat Miron și cu ministrul cultelor, Constantin Banu, ca reședința să-mi fie într-o localitate centrală, anume la Bălți”*⁴.

Un alt detaliu important ce îl oferă mitropolitul Visarion, legat de cele întâmplate la alegerea întâistătătorilor celor două eparhii basarabene: *„Rămânea potrivit înțelegerii cu clerul basarabean, ca la Episcopia Ismailului să fie ales arhimandritul Iuliu Scriban. Cum însă împotriva acestuia era întreaga cârmuire centrală, Guvern și Sinod, în locul său a fost ales profesorul Nectarie Cotlarciuc de la Cernăuți. Astfel, în mai 1923, am lăsat Episcopia Argeșului urmașului meu Nichita Duma, de loc din Ardeal, și m-am reîntors bucuros în Basarabia, unde mi se deschidea un larg teren de muncă, merită a întemeia o nouă episcopie, în condiții desigur, mai prielnice decât în oricare altă parte de țară”*⁵.

Episcopul Visarion Puiu vorbește și despre un alt motiv pentru care au fost înființate cele două eparhii basarabene în anul 1923, *„acela de a diviza clerul îndărăbnic a primi legiuirile bisericești de la București și a părăsi deprinderile rusești de ieri, iar nu din calculi superioare sinodale pentru o mai bună cârmuire de suflete”*⁶.

Vedem astfel că Episcopia Hotinului nu s-a înființat după un plan temeinic, bine pus la punct, ci a luat ființă din dorința clerului, care voia să se organizeze față de centru, prin jurisdicția canonică pe care și-o manifesta față de cele două noi eparhii (considerate sufragane), și apoi, din dorința conducerii centralizate, de a întări biserica basarabeană prin înființarea de noi centre eparhiale, pentru o conducere mai eficientă. Numai că după înființare, a fost lăsată numai cu susținerea propriilor ei puteri, întrucât nimeni nu s-a îngrijit a pune la îndemână resursele necesare întemeierii ei.

Atunci când a fost ales orașul de reședință al noii Episcopii a Hotinului, episcopul Visarion Puiu cu mult discernământ și înțelepciune a propus orașul Bălți, deși acest târg nu era pregătit pentru asemenea demnitate. A fost ales

⁴ Mitropolit Visarion Puiu. Însemnări din viața mea.... p. 89.

⁵ *Ibidem*, p. 90.

⁶ Visarion Puiu. În ce împrejurări neprielnice s-a înființat Episcopia Hotinului. În: *„Episcopia Hotinului”*, foaie eparhială, an. VIII, nr. 3-4, 1-15 februarie 1931, p. 22; vezi și Visarion, episcopul Hotinului. Scrisoare pastorală către întregul cler al Eparhiei Hotinului. În: *Valori Perene, Buletinul „Asociației Visarion Puiu”*, anul V, nr. 5, pp. 41-43; Idem, Scrisoare către conducătorii și profesorii tuturor instituțiilor teologice ortodoxe române. În: *Valori Perene, Buletinul „Asociației Visarion Puiu”*, anul V, nr. 5, pp. 57-62.

orașul Bălți la îndemnul episcopului Visarion (pe când acesta se afla încă la Episcopia Argeșului), după ce a aflat că va trece la cârma noii eparhii basarabene, pe considerentul că „nici orașul Hotin, nici Soroca, nu puteau fi alese pentru a deveni reședințe episcopale, fiind localități izolate și îndepărtate, situate spre Nistru, pe când orașul Bălți era în centrul Eparhiei și de aici se putea face legătura mult mai ușor cu toate celelalte regiuni cu ajutorul căii ferate”⁷.

Orașul Bălți avea și o „importanță strategică, comercială și culturală, chiar dacă era cu totul rusificat, prin înființarea Episcopiei va căpăta un caracter simbol cu pronunțată notă națională, deși la prima vedere ierarhul l-a caracterizat o așezare primitivă cu întocmirile întârziate și plin de gloduri”⁸.

Atunci când s-a înființat Episcopia Hotinului s-a petrecut și un lucru nemaîntâlnit, legat de canonicitatea noii Eparhii, problema ascultării sale canonică, întrucât două mitropolii își disputau dreptul de jurisdicție asupra ei: Mitropolia Moldovei și Sucevei și Arhiepiscopia Basarabiei de la Chișinău, fapt ce a condus la o ceremonie de înscăunare și instalare a episcopului Visarion Puiu la Bălți, atipică în Istoria Bisericii noastre, despre care vom vorbi în continuare.

I. Alegerea episcopului Visarion Puiu al Argeșului, în scaunul vlădicesc al Episcopiei Hotinului.

La numai câteva zile, pe 16 martie/29 martie 1923, Congresul Eparhial extraordinar întrunit la Chișinău, pentru desemnarea candidaților pentru cele două scaune vlădicesți, în conformitate cu legea sinodală a Bisericii Ortodoxe Române, după două zile de discuții, Congresul a aprobat cu unanimitate de voturi (214 voturi din 218), numirea episcopului Visarion Puiu al Argeșului ca episcop al Hotinului, trimițând cu acest prilej o telegramă Mitropolitului primat Miron Cristea, din care spicuim: „*Congresul extraordinar al clericilor și mirenilor Bisericii Basarabiei și-au unit unanimitatea glasurilor ca la noua catedrală episcopală a Hotinului să vină ca ierarh Preasfințitul Visarion, episcopul Argeșului*”⁹.

Pentru scaunul Episcopal de la Ismail – Cetatea Albă, congresul clerului basarabean a propus pe Preacuviosul Arhimandrit Iuliu Scriban, propunere ce nu va fi validată la București, noul episcop ales al acestei eparhii va fi profesorul bucovinean Nectarie Cotlarciuc¹⁰.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*.

⁹ I. Mihălcescu. Cronica bisericească internă. În: *Biserica Ortodoxă Română*, anul XLI, nr. 9 (507), iunie 1923, p. 654.

¹⁰ Constantin N. Tomescu. Acte oficiale în legătură cu înființarea Episcopiei Hotinului și alegerea episcopului Visarion. În: „*Episcopia Hotinului. Date istorice și statistice 1923-1935*”. Chișinău: Tipografia Eparhială, 1925, p. 37. Telegrama adresată I.P.S. Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului, publicată în *Luminătorul*, anul LVI, nr. 9, mai 1923, p. 5.

Președintele Congresului eparhial de la Chișinău, preotul Alexandru Baltaga, în numele clericului și credincioșilor basarabeni a adresat episcopului Visarion Puiu o frumoasă telegramă cu următorul conținut: „*Congresul eparhial extraordinar al clericilor și mirenilor Bisericii basarabene și-a unit în unanimitatea glasurilor, ca la noua Catedrală a Hotinului să veniți Prea Sfinția Voastră, ca ierarh iubit și dorit de toți preoții, pentru a ne păstori pe calea religioasă și națională. Congresul e convins că Prea Sfinția Voastră veți binevoi a primi cu iubire această veste și ne veți binecuvânta*”¹¹.

Expresia de mulțumire prin alegerea candidatului propus de Congresul basarabean ne arată faptul că Visarion Puiu era nu doar binecunoscut în Basarabia, ci și respectat și îndrăgit de clerici și credincioși. Astfel, după numai doi ani de slujire arhierescă la străvechea Episcopie a Argeșului, pe 17 martie 1923, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române întrunit la București, l-a ales pe episcopul Visarion în scaunul vlădicesc de episcop al Hotinului¹².

Înființarea Episcopiei Hotinului în anul 1923 a fost o necesitate de ordin practic, întrucât o Eparhie precum cea a Chișinăului și Hotinului era prea întinsă și se impunea o reorganizare pentru o mai bună coordonare și îndrumare spirituală, având ca argument și existența unui precedent istoric. Știm că la Hotin a activat în secolul al XVIII-lea o episcopie dependent de mitropolia grecească a Proilaviei cu sediul la Brăila, sub ascultarea căreia se aflau credincioșii ortodocși de toate neamurile, din raialele turcești (Brăila și Hotin erau pe atunci raiale turcești)¹³.

În urma deciziei de reînființare a acestei străvechi eparhii a Hotinului, de către Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și după alegerea titularului acesteia în persoana episcopului Visarion de la Argeș, „*Congresul Protopopilor*” întrunit la 26 aprilie 1923, a hotărât ca Episcopia Hotinului să aparțină canonic de scaunul mitropolitan de la Chișinău, iar la sfințele slujbe preoții să-l pomenească pe Î.P.S. Gurie Grosu al Chișinăului și pe P.S. Visarion episcopul Hotinului¹⁴.

II. Investirea episcopului Visarion al Hotinului, de către Regele Ferdinand.

Potrivit rânduielilor vremii, după alegerea unui nou episcop eparhiot, acesta trebuia să fie întărit și investit printr-un act regal și o ceremonie specială, de către Rege. În cazul episcopului Visarion al Hotinului, acesta a fost

¹¹ Pr. Dr. Petru Ciobanu. *Misiunea Bisericii Ortodoxe Române în cadrul Episcopiei Hotinului (1923-1944)*. Cluj Napoca, Editura Renașterea, 2018, pp. 119-120.

¹² I. Mihălcescu. *Cronica bisericească internă*. În: *Biserica Ortodoxă Română*, București, anul XLI, nr. 9 (507), iunie 1923, pp. 654-655.

¹³ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu. *Basarabia – aspecte din istoria Bisericii și a neamului românesc*. Iași: Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, 1993, pp. 38-40.

¹⁴ *Procesul Verbal întocmit de Congresul Protopopilor, nr. 6267/ 26 aprilie 1923*. În: *Luminătorul*, anul LVI, nr. 10, din 15 mai 1923, pp. 15-16.

întărit prin Înaltul Decret Regal nr.1410 /din 30 martie 1923¹⁵. În acest decret s-a consemnat faptul că P.S. Episcop Visarion Puiu a fost întărit în scaunul eparhial de la Hotin, pentru care a fost ales. Investirea regală reprezenta la acea dată o rămășiță bizantină a relațiilor Stat – Biserică, arătând cooperarea dintre cele două instituții spre bunul mers al țării.

Investirea episcopului Hotinului Visarion a avut loc în ziua de sâmbătă 18/31 martie 1923, la Palatul Regal din București, unde M.S. Regele Ferdinand i-a înmănat toiagul de arhipăstor noului episcop ales, prilej cu care atât M Sa Regele, cât și ierarhul, au adresat câte un cuvânt ocazional (vezi ANEXA 1), din care spicuim câteva rânduri: *„Pornesc, Sire, în noua eparhie cu gândul de a adăuga împreună cu clerul, în slujba Bisericii noastre și a scumpei noastre Patrii, un cât de modest prinos din rodnică muncă pe care întotdeauna Biserica noastră l-a adăugat la munca pusă de atâția sfetnici ai Tronului și dregători ai țării, în toate vremile, încât să pot bine merita scaunul vlădicesc al cărturarului Vlădică de Hotin Amfilohie, iar împlinind datorințele canonice ale păstoriei de suflete, așa cum eparhia așteaptă să răspund și încrederii ce mi se dă și menirii înalte a episcopatului nostru.*

Cu asemenea gânduri, primesc astăzi din mâinile Majestății Voastre această cârjă episcopală, mulțumindu-Vă respectuos, Sire, și rog pe bunul Dumnezeu, să împodobească anii glorioasei Voastre Domnii, cu cât mai multe fapte strălucite, de sprijin Bisericii noastre și să Vă ocrotească Augusta Voastră Familie întru mulți ani”¹⁶.

După cuvântul de mulțumire și angajament al episcopului Visarion, a urmat cuvântul ocazional de felicitare al Majestății Sale Regele Ferdinand I, din care spicuim¹⁷:

„Prea Sfințite Episcop al Hotinului,

Cu deosebită satisfacție am întărit votul Marelui Colegiu, încredințându-ți, după vechile datine, cârja noii Episcopii reînființate pentru credincioșii din Eparhia Hotinului, unde a păstorit odinioară învățatul vlădică Amfilohie. Trecând de la Episcopia Argeșului la cea a Hotinului vei avea de cârmuit un popor vrednic, care a fost fala și mândria Moldovei din cele mai vechi timpuri. Vitejia Codrenilor și Orheienilor, despre care ne vorbesc vechile noastre cronici, a fost deopotrivă cu dragostea lor pentru legea creștină, pentru pământul lor răzășesc și pentru păstrarea limbii strămoșești.

Sunt încredințat că împreună cu preoțimea în mijlocul căreia te duci, vei și să păstrezi aceste podoabe ale sufletului românesc. Predicând cuvân-

¹⁵ Decret Regal nr.1410/ 30 martie 1923 menționa între altele, că *„Prea Sfinția Sa Episcopul Visarion Puiu este întărit în scaunul de episcop al Eparhiei Hotinului, pentru care a fost ales”.*

¹⁶ I. Mihălcescu. *Cronica bisericească internă*. În: *Biserica Ortodoxă Română*. București, anul XLI, nr. 9 (507), iunie 1923, pp. 654-655.

¹⁷ *Ibidem*, p. 655.

„tul Domnului nu numai că vei fi propovăduitorul credinței și sentimentului religios printre eparhioții Tăi, dar încă vei fi totodată și apostolul conștiinței naționale, întărind în sufletul poporului iubirea de neam și dragostea către Țară și Tron. Astfel vei așeza temelii sănătoase pentru înflorirea acestei nouă Episcopii”¹⁸.

Tradiția bisericească consemna ca după alegerea și investirea noului ierarh eparhial, acesta trebuia să fie prezentat clerului și credincioșilor în eparhia sa, fiind înscăunat, sau instalat în scaunul său vlădicesc, de către superiorul său ierarhic (mitropolitul locului), cel care în cadrul unei ceremonii, îi înmâna însemnele episcopale și gramata mitropolitană de recunoaștere.

III. Înscăunarea episcopului Visarion Puiu la Bălți – 13 mai 1923.

Instalarea (înscăunarea) episcopului Visarion Puiu la Bălți, orașul unde fusese stabilită reședința eparhială a noii Episcopii de Hotin, a fost fixată pentru ziua de 23 aprilie/6 mai 1923 (ziua de pomenire a „Sf. Gheorghe”), dar din pricina unor împrejurări neprielnice, ceremonia a fost amânată cu o săptămână, pentru ziua de duminică 13 mai 1923¹⁹.

Vestea instalării noului episcop de Hotin a fost anunțată în toate cele trei județe ale Eparhiei (Hotin, Bălți și Soroca), prin prefectul județului Bălți E. Popovici, care a trimis în teritoriu următorul text de telegramă: „*Vă înștiințăm că Duminică, în ziua de 13 mai, orașul Bălți va fi îmbrăcat în haine de sărbătoare, ca să primească pentru întâia oară, pe Acel hărăzit nouă de Dumnezeu și ales de Sfatul întregii Țări Românești ca păstor sufletelor noastre, pe Prea Sfințitul Episcop Visarion.*

În dimineața acelei zile, Prea Sfinția Sa va fi așezat în scaunul său Episcopal, după vechile datine bisericești la Catedrala din acest oraș. Tot creștinul, cu sufletul plin de bucurie, cu inimă curată, să se gătească a ieși întru întâmpinarea urmașilor Apostolilor lui Hristos și răspânditorului Harurilor Sf. Duh! Să se bucure, deci, tot creștinul și săracul și bogatul, și cel mic și cel mare, toată făptura să se bucure”²⁰.

Din acest mesaj al prefectului de Bălți se desprind câteva idei și sentimente precum bucuria duhovnicească a clerului și credincioșilor Episcopiei Hotinului pentru venirea noului arhipăstor rânduit, apoi îndemnul creștinesc de a lua parte toate categoriile sociale și toată suflarea (tineri și vârstnici, săraci și bogați) la înscăunarea lui, dar și un aspect teologic de a-l primi pe cel

¹⁸ *Ibidem*, p. 656.

¹⁹ Investirea și instalarea Prea Sfințiilor Episcopi: Visarion al Hotinului și Nectarie al Cetății Albe – Ismail. În: *Luminătorul*, anul LVI, nr. 12-13, 15 iunie/ 01 iulie 1923, p. 5.

²⁰ E. Popovici. Strigare către toți creștinii din Eparhia Hotinului – județele Bălți, Hotin și Soroca. În: *Luminătorul*, anul LVI, nr. 12-13/ 15 iunie-1 iulie 1923, p. 7.

considerat „urmașul apostolilor lui Hristos” și „răspânditorul harurilor Sf. Duh”²¹.

După investirea de către Regele Ferdinand a celor doi ierarhi ai Basarabiei - Visarion al Hotinului și Nectarie al Cetății Albe - o delegație oficială, venită cu trenul de la București, împreună cu Î P S Gurie Grosu, Arhiepiscopul Basarabiei, urma să participe la ceremonialul de înscăunare a noilor ierarhi eparhioți, ce urma să aibă loc astfel: duminică 13 mai 1923, la Bălți, iar duminica următoare, pe 20 mai, la Cetatea Albă- Ismail.

Cronica bisericească a vremii consemnează câteva detalii de la înscăunarea episcopului Visarion. Delegația a plecat cu un tren special din București, vineri seara, pe 11 mai 1923. Între cei care îl însoțeau pe noul episcop amin-tim: Arhiepiscopul Gurie, Dl. Ministru al Cultelor și Artelor Constantin Banu și dl. Secretar General de la Culte.

Înscăunarea a avut loc cu fastul cuvenit unei astfel de ceremonii, într-o atmosferă înălțătoare și cu o prezență numeroasă. După săvârșirea Sf. Liturghii, oficiată de către episcopul Visarion, înconjurat de un mare sobor de preoți, în prezența arhiepiscopului Gurie, a urmat ceremonia înscăunării propriu zise. Ministrul Cultelor și Artelor Constantin Banu a dat citire decretului regal de investire a noului ierarh, adăugând și un cuvânt ocazional.

A urmat citirea Gramatei Mitropolitane semnată de Î.P.S. Gurie Grosu, Arhiepiscopul Chișinăului, citită de protopopul de Bălți Vladimir Dumitriu²².

În acest document, care se adresa clerului și credincioșilor Eparhiei Hotinului, arhiepiscopul Gurie le adresa îndemnul părintesc: „Să-l primiți pe el (P. S. Visarion) ca pe îngerul lui Dumnezeu. Să-l aveți ca pre un părinte duhovnicesc, ca pre îngerul păzitor al Bisericii, ca pre izvorul harului dumnezeiesc, ca pre întâiul stătător arhipăstor al vostru și către dânsul să vă adresați la nevoile voastre sufletești”²³.

După citirea Gramatei a luat cuvântul arhiepiscopul Gurie care a rostit un cuvânt ocazional de mare sensibilitate și îndemn pentru noul ierarh, din care spicuim câteva pasaje: „Preasfințite! Îți este cunoscută Basarabia, căci ai lucrat ogorul Domnului din laturile ei, timp de mai bine de doi ani după alipire. Ai cunoscut poporul moldovenesc de aici, blând și bun la suflet, religios, milostiv gata la orice jertfă pentru Biserică, pentru săraci, pentru orișice faptă bună. Ai avut prilejul să cunoști pe preoții, păstorii poporului și să te convingi că, în majoritatea lor sunt respectuoși și devotați Chiriarhului lor, plini de duh sfânt și râvnitori pentru propășirea morală și religioasă a păstoriților lor (...). Pășește cu bărbăție la îndeplinirea misiunii

²¹ Ibidem.

²² Anuarul Episcopiei Hotinului, 1925, p. 43.

²³ Ibidem.

*arhipăstorești. Poartă cu îndrăznire smerita cârjă a episcopiei de Hotin și fi încredințat că rugăciunile noastre și ale întregii Biserici Ortodoxe Române te însoțesc*²⁴.

La ceremonia înscăunării episcopului Visarion la Bălți s-a petrecut un lucru nemaîntâlnit în istoria Bisericii noastre și anume s-au citit două Gramate Mitropolitane de recunoaștere și nu una cum ar fi normal; prima a fost a Arhiepiscopului Gurie Grosu al Chișinăului, cel care a fost prezent și a oficiat ceremonia, iar cea de-a doua, a mitropolitului Moldovei și Sucevei Pimen Georgescu, citită de un delegat al său (vezi ANEXA 2).

După cuvântul de recomandare și felicitare al arhiepiscopului Gurie, șezând în scaunul arhieresc, unde a fost întronizat, episcopul Visarion a mulțumit tuturor printr-un cuvânt ocazional, începând cu o rugăciune: „Doamne, arată-mi calea pe care să merg; căci către Tine am ridicat sufletul meu...”, apoi face o confesiune și un angajament: „Am răsfoit adesea în liniștea chiliei, multe pagini din trecutul Bisericii noastre și am cercetat viața multor ierarhi, despre vremurile ne-au lăsat urme istorice însemnate și mărturisesc, n-am găsit la nici unul din ei cuvântări cu făgăduinți pentru o activitate dorită. Am găsit însă, pagini în care istoria noastră bisericească națională, a prins cu recunoștință și admirație faptele strălucite, săvârșite de dânșii pentru Biserică și Neam. Spre aceste fapte ale lor, ale marilor noștri ierarhi va fi gândul meu și întru a-i ajunge vor fi străduințele mele”²⁵.

Disputa privind apartenența canonică și jurisdicțională asupra Episcopiei Hotinului se va rezolva abia după doi ani, când o a treia Mitropolie (cea a Bucovinei, cu reședința la Cernăuți) va câștiga, Mitropolia Bucovinei fiind pe atunci singura mitropolie din cadrul Patriarhiei Române care nu avea o Episcopie sufragănă, găsindu-se atunci această soluție potrivită de a lua în jurisdicție canonică noua episcopie învecinată, cea a Hotinului²⁶.

Deși a început activitatea arhierescă la Bălți în condiții deosebit de grele, pentru că nu avea nici reședința episcopală (fiind nevoit să stea câțiva ani în gazdă în oraș), dar nici catedrală episcopală (slujind la singura biserică din oraș), noul ierarh a pornit la drum în misiunea sa, cu mult curaj și optimism, reușind în cei doisprezece ani de arhipăstorire să realizeze lucruri cu adevărat mărețe, care i-au dat dreptul la neuitare și apelativul de „Organizatorul Bălților”.

În jurnalul său, episcopul Visarion va nota mai apoi: „Dacă am venit la Bălți în mai 1923, îmi amintesc despre orașul prin care trecusem, acesta producea un dezgust, am găsit un oraș de goluri, cu o singură biserică or-

²⁴ *Ibidem*, pp. 44-45.

²⁵ *Idem*.

²⁶ Boris Buzilă. *Din istoria vieții bisericești din Basarabia*. Chișinău: Editura Fundației Culturale Române, 1996, p.135.

todoxă pentru o populație de peste zece mii de suflete creștine (...) și o totală răceală față de întemeierea unei episcopii atât din partea clerului, cât și a autorităților mirenești locale (...) și acea singură biserică Sf. Nicolae din evreime, care avea să-mi fie Catedrală Episcopală. Cât privește locuința mea, întâi am fost găzduit la vreo două familii armenesti și apoi la casa parohială a protoiereului Vladimir Dumitriu, el însuși, vădov și împovărat de o numeroasă ceată de copii. Nimeni nu se îngrijise din vreme de o locuință pentru episcop, nici de loc pentru Cancelarie, nici pentru personalul din jurul unei episcopii și tot așa, nici de funcționarii trebuitori administrației eparhiale”²⁷.

După 12 ani de rodnică arhipăstorire episcopul Visarion Puiu a lăsat moștenire urmașilor săi o zestre bogată, frumoasa Catedrală „Sf. Împărați” de la Bălți, alte cinci biserici în orașul de reședință, casa arhierescă din Bălți, Banca clerului, fabrica de lumânări, școli teologice, mănăstiri și schituri bine organizate și multe altele. Atunci când a consemnat în lucrarea sa autobiografică, cele mai importante momente din viața și activitatea sa, Visarion Puiu a menționat că „*cei mai frumoși ani ai vieții mele, pusă în slujba Bisericii, pentru zidirea sufletească a poporului ce am pastorit, au fost cei din vremea episcopatului meu în Eparhia Hotinului. Luptând cu greutățile inerente unei întemeieri de episcopie, înconjurat de un cler care, după câteva șovăieli, m-a înțeles și m-a urmat în toate actele eparhiale ce am săvârșit și sprijinit de un popor cu drag de biserică, bun și ascultător, cum e ramura românească a moldovenilor dintre Prut și Nistru, cei doisprezece ani de păstorie în Episcopia Hotinului au trecut producându-mi bucurii sufletești pe care numai Bunul Dumnezeu mi le-a dat, poate ca răsplată a muncii puse în slujba Bisericii Sale, în această latură de țară”²⁸.*

Concluzii

Caracterizarea pe care i-a făcut-o energicului episcop Visarion Puiu al Hotinului, marele istoric Nicolae Iorga în revista „Neamul Românesc” este una sugestivă: „*A ridicat biserică lângă biserică și palatal său numai când Dumnezeu și-a avut mai multe locașuri ale Sale. Iar în jur muncă, gospodărie, bună ordine. A impus astfel respectul celor de alt neam, al acelor de care se ține și sub aspect moral a creat un oraș”²⁹.*

Faptele sale pline de credință și de conștiință, de dragoste de neam și ortodoxie, nu pot fi uitate, ci dimpotrivă, sunt încununate astăzi de cununa de

²⁷ Pr. Dr. Petru Ciobanu. *Misiunea Bisericii Ortodoxe Române în cadrul Episcopiei Hotinului (1923-1944)*. Cluj Napoca: Editura Renașterea, 2018, pp. 119-120.

²⁸ Mitropolit Visarion Puiu. *Însemnări din viața mea*. Iași: Editura Doxologia, 2014, pp. 88-89.

²⁹ Nicolae Iorga. *Un ctitor: Părintele Visarion Puiu*. În: *Neamul Românesc*, nr.123/ joi, 6 iunie 1935, p. 1.

pietre scumpe, înroșită de sânge, pusă pe creștetul ierarhului, în locul mitrei arhieresti, de către așa zisul „*Tribunal al Poporului*” din București, în februarie 1946.

Pentru toate inițiativele sale puse în folosul comunității, pentru ridicarea prestigiului Bisericii Ortodoxe Române și împodobirea orașului Bălți cu atâtea edificii și monumente, Primăria orașului Bălți a hotărât la 19 august 1932, ca strada de la pasajul superior, de peste linia ferată din Stația Pământeni, spre drumul Râșcanilor să primească numele „*Ulița Visarion Puiu*” (un lucru rar întâlnit), denumire ce o poartă până astăzi³⁰.

Acest portret în cuvinte, pe care l-am creionat primului episcop ales al Hotinului, vrednicului de pomenire Visarion Puiu, cel care a marcat timpul său cu atâtea împliniri și ctitorii, nu este doar un omagiu, pe care îl aducem după un secol de la alegerea, investirea și întronizarea sa, ci și un act de prețuire a memoriei sale, de cultivare a demnității noastre de creștini și de români; de fii și slujitori ai aceleiași Bisericii, pe care acesta a slujit-o cu dăruire și pricepere, cu înțelepciune și jertfelnicie până la moarte, iar noi văzând lumina faptelor bune, pe care a lăsat-o în istorie, să-l cinstim după cuviință, așezându-l acolo unde-i este locul, în panteonul marilor ierarhi și patrioți pe care i-a zămislit acest pământ binecuvântat al Moldovei, revenindu-ne totodată datoria de a ne structura identitatea, așezând fiecare în parte, cărămida rânduită nouă de Providență la edificiul cultural și spiritual al înaintașilor noștri³¹.

ANEXA 1

Cuvântul Prea Sfințitului episcop Visarion al Hotinului adresat M. S. Regelui Ferdinand, cu prilejul investirii sale, în Sala Tronului din Palatul Regal, București, 18/31 martie 1923³².

„SIRE,

Cât sunt de minunate lucrurile Tale Doamne: Tu, toate într-o înțelepciune Le-ai făcut”, zice Psalmistul, admirând frumusețile întocmirii lumii acesteia și minunile ce aveau loc în viața poporului său. Aceleași cuvinte le spunem și noi astăzi, oricând vedem săvârșindu-se lucruri cu adevărat minunate pentru Țara și Neamul nostru.

³⁰ Pr. Drd. Cristinel Ștefan Tanasă. Rolul episcopului Visarion Puiu în organizarea Episcopiei Hotinului și orașului Bălți. În: *Valori Perene*, anul V, nr.4/ februarie 2014, pp. 18-24.

³¹ Pr. Dr. Aurel Florin Țuscanu. *Un nedreptățit al istoriei - mitropolitul Visarion Puiu* (Cuvânt înainte), *Correspondența Mitropolitului Visarion Puiu cu Don Giovanni Calabria*. Chișinău, Editura Lexon Prim, 2020, p. 22. Cuvintele Patriarhului Teoctist, adresate credincioșilor basarabeni la 1 decembrie 1992, sunt de mare profunzime și actualitate: „*Istoria ne dovedește cu prisosință că secretul dăinuirii noastre ca neam în istorie, a constat în păstrarea unității de cuget și de simțire a românilor de pretutindeni, prin și în jurul mamei noastre comune: „Biserica neamului nostru”.*

³² I. Mihălcescu. Cronica bisericească internă. În: *Biserica Ortodoxă Română*, București, anul XLI, nr. 9 (507), iunie 1923, pp. 654-655.

Pe când, după războiul cel mare ce a trecut, o mână nevăzută, ridicând vâlul pus de vremuri, ne arată a avea peste hotarele țării tablouri cu imagini din alte veacuri, cum e acel al împărățiilor prăbușite și al țărilor reînvi-ate, deși erau socotite stinse odată cu timpurile apuse de care ne vorbesc cronicarii și vedem iarăși țări ca Ucraina, Polonia și Lituania, vremilor de altădată, tot atunci și înlăuntrul țării noastre, spre același hotar de țară, al Moldovei, de la Nistru, aceiași mână providențială, ne arată a avea întocmiri bisericești, scumpe aduceri aminte în istoria noastră bisericească și națională, cum este reapariția vechilor eparhii a Cetății Albe și a Hotinului, lăsate multă vreme în păstrarea paginilor de istorie.

Și precum cele dintâi fapte, sunt răsplătirile dreptății imanente Dumnezești, pentru suferințele istorice ale popoarelor, așa aceste din urmă sunt răs-plata aceleeași Providențe, pentru suferințele mult încercatului nostru popor, dar cu credința lui nestrămutată și sunt clipe minunate din Apoteoza cu care cerul a vrut să împodobească acești glorioși ani ai Domniei Majestății Voastre.

Căci, iată, ne-a fost dat să vedem cu toții în zilele noastre, și reînfințarea vechilor Eparhii ale Moldovei de odinioară: Episcopia Cetății Albe a lui Alexandru cel Bun și Episcopia Hotinului a învățatului vlădică Amfilohie, deci o nouă misiune pentru poporul nostru. Iar smerenia noastră, e chemată a lua astăzi toiaagul păstoriei acestei de a doua eparhii a Hotinului.

SIRE,

Răspunzând chemării ce cu deosebită dragoste îmi fac Clerul și credin-cioșii acestei Eparhii, apoi încrederii arătată de Înaltul Guvern al Majestății Voastre cum și îndemmurile părintești ale Sf. Nostru Sinod primesc astăzi cu bucurie sufletească cârja pastorală a episcopiei Hotinului. Și, trecând de la frumoasa Mănăstire a Curții de Argeș pornesc, Majestate, cu dorința caldă de a munci în acele părți istorice ale vechei Moldove, pentru a întări împreună cu frații preoți de acolo credința noastră creștină în popor, să-i trezim conștiința națională și să cultivăm în toată populația acelu pământ strămoșesc dragostea cătră țară: frumoasă, bogată, pacinică și deopotrivă ocrotitoare pentru oricine dorește a locui liniștit în ea. Doresc să luminez mințile cu învățăturile evangheliei blândului nostru Mântuitor, să întăresc sufletele prin credință și să cultiv toate acele virtuți cetățenești care aduc țărilor frumoasă propășire, iar popoarelor armonia socială, fără care orice neam își destramă viața și se prăbușește în anarhie nimicitoare.

Pornesc, Sire, în noua eparhie cu gândul de a adăuga împreună cu clerul, în slujba Bisericii noastre și a scumpei noastre Patrii, un cât de modest prinos din rodnică muncă pe care întotdeauna Biserica noastră l-a adăugat la munca pusă de atâția sfetnici ai Tronului și dregători ai țării, în toate vremile, încât să pot bine merita scaunul vlădicesc al cărturarului Vlădică de Hotin Amfilohie, iar împlinind datorințele canonice ale păstoriei de suflete, așa cum eparhia așteaptă să răspund și încrederii ce mi se dă și menirii înalte a episcopatului nostru.

Cu asemenea gânduri, primesc astăzi din mâinile Majestății Voastre această cârjă episcopală, mulțumindu-Vă respectuos, Sire, și rog pe bunul Dumnezeu, să împodobască anii glorioasei Voastre Domnii, cu cât mai multe fapte strălucite, de sprijin Bisericii noastre și să Vă ocrotească Augusta Voastră Familie într-un mulți ani.

Să trăiți Sire!

Trăiască Majestatea Sa Regina!

Trăiască A A L L R R Principele și Principesa Moștenitori!

Trăiască întreaga Voastră Augustă Familie!”

ANEXA 2

„† P I M E N,

Din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei³³.

Către, Preasfințitul Episcop Visarion al Hotinului și Bălți. Prea Sfințite și întru Christos iubite frate,

A trecut mai mult de o sută de ani, de când, prin deslipirea samavolnică a Basarabiei de la țara mamă „Moldova” de către țara vecină, încetase orice legătură politică cu ea și conducerea și administrația duhovnicească a bisericii din Basarabia, sau mai bine zis a laturilor dintre Prut și Nistru, care de veacuri era lipită jurisdicției canonice a scaunului Metropoliei Moldovei și Sucevei.

Această despărțire dintre mamă și fiică, se datorește vremurilor grele și dureroase, prin care a trecut neamul nostru, căci nu cunoaștem, dacă vor fi fost alte neamuri, care să fi îndurat greutățile vremurilor năpraznice, precum le-au îndurat strămoșii noștri.

Dar cu cât greutățile vremurilor erau mai adânci și mai dureroase, cu atât credința strămoșilor noștri în Dumnezeu, se întărea și nădejdea îi mângâia, că vor veni vremuri mai bune, întemeiate pe dreptatea lui Dumnezeu.

Și într-adevăr, nădejdea lor nu i-a înșelat; căci, dreptatea s-a făcut și scumpa noastră Basarabie, de a sa bunăvoie, prin glasul norodului basarabean, în ziua de 27 martie, anul mântuirii 1918, în urma Marelui Război, prin vitejia oștirii noastre, s-a unit pentru vecie cu țara românească.

Prin această unire frățească, câștigată prin numeroase jertfe, întregindu-se neamul nostru românesc, cuprins în hotarele istorice, de la Nistru până la Tisa, Dunărea și Marea Neagră, și alcătuind o singură țară, România, Mare și cu o singură Biserică Ortodoxă, având ca autoritate supremă Sfântul Sinod, dar păstrându-și alcătuirea ierarhică metropolitană.

Prin această întregire a neamului și potrivit intereselor sufletești ale norodului nostru românesc, din acele laturi, s-a găsit de cuviință și de către Guvernul țării, prin corpurile legiuitoare, s-a hotărât înființarea în scum-

³³ *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 12, 1923, pp. 939 - 940.

pa noastră Basarabie, afară de Arhiepiscopia de la Chișinău, încă a două episcopii: una la Hotin și alta la Cetatea Albă, așezate în aceste locuri de scumpe amintiri istorice din vremurile cele mai vechi ale neamului nostru.

Prea Sfinția Voastră, de către Marele Colegiu, potrivit art. 1 din legea pentru alegerea mitropoliților și a episcopilor, cum și a constituirii Sf. Sinod, ați fost ales în ziua de 16/29 martie a. c. , episcop al acestei de Dumnezeu păzite Eparhii și Majestatea Sa Regele a binevoit a întări această alegere a Frăției voastre prin Înaltul Decret Nr. 1410 din 30 martie 1923, dându-vă în ziua de 31 martie același an investitura episcopală, potrivit datinelor țării și bisericii noastre strămoșești.

În urma acestor acte legale, Noi, PIMEN Georgescu Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei, de a cărui scaun mitropolitan, canoniceste atârână această sfântă episcopie, potrivit vechii tradiții, Vă întărim prin această a Noastră carte Mitropolitană, în scaunul acestei episcopii.

Pășind acolo, veți găsi urmele unei mai vechi episcopii cu vrednici episcopi ca: Amfilohie, trăitor pe la anul 1795 și alții.

Acolo, în laturile dintre Prut și Nistru, veți găsi un norod care păstrează, fără știrbire, sfânta credință ortodoxă, din vremea marelui Arhiepiscop Petru Movilă și vitejia strămoșească, din vremea lui Ștefan cel Mare și Sfânt, neuitatul Voevod al Moldovei.

Veți auzi de numele multor fii ai Basarabiei, care au murit, luptându-se vitejește pe câmpurile războiului, lăsând în urma lor soție, copii și părinți bătrâni. Veți găsi ostași invalizi, purtând pe trupurile lor urmele vitejiei. Veți găsi mulți copii orfani din război și multe văduve îndurerate și bătrâni slăbănogiți.

De aceștia toți, împreună cu clerul și fruntașii norodului, din cuprinsul acelei eparhii, veți îngriji, chemând în ajutor milostenia obștească, în fruntea căreia veți fi Prea Sf. Voastră. Și nu mă îndoiesc, că toate acestea le veți face cu grabă și bună voință, întru cât vă cunosc calitățile sufletești și dragostea ce purtați pentru Biserică și norod.

Urmați deci aceste ale noastre poveți Metropolitane și bunul Dumnezeu vă va mări râvna și vă va spori înțelepciunea și întregul vostru norod credincios vă va binecuvânta.

Făcându-Vă din nou, ale Noastre urări, în numele Domnului nostru Iisus Christos, pentru o bună și fericită Arhipăstorie, veți bine voi a împărtăși clerului și drept credinciosului popor, de toate treptele sociale, dorința de pace în Christos, dragoste unul cătră altul, și sănătate desăvârșită pentru îndeplinirea datoriilor ce avem către Dumnezeu și scumpa noastră țară. Așa să ne ajute Dumnezeu!

Data în reședința Noastră Metropolitană, din Iași,
astăzi 10 mai anul mântuirii 1923 / Nr. 1541.

(ss) PIMEN,
Mitropolitul Moldovei și Sucevei”.